

STRATEGIE „2021 – 2030“

OCHRANY NÁRODNÍCH ZDROJŮ PITNÉ VODY V LOKALITĚ (ČERTŮV) HRÁDEK

„Ochrana zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK jako součásti národního přírodního bohatství je věcí veřejného zájmu. Význam celé širší lokality je třeba posuzovat pohledem budoucích generací a nezbytností připravit se na následky globálních změn klimatu. Ochrana tohoto veřejného zájmu není naším právem, ale jedná se o povinnost uloženou mimo jiné Ústavou ČR. Naše současné skutky a konání tak nepochybně ovlivní budoucnost stovek tisíc lidí. Budoucnost tohoto veřejného zájmu je tak závislá na aktivním konání každého z nás.“

Mgr. et Bc. Luboš Kliment

Zadavatel: Obce Boršov, Cejle, městys Dolní Cerekev, obce Hojkov, Milíčov, Mirošov, městys Nový Rychnov a obec Rohozná

Zpracoval: Mgr. et Bc. Luboš Kliment

1 Lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK

Lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK zahrnující kromě Čertova hrádku i Křemešník a Čerřínek se nachází na pomezí okresů Jihlava a Pelhřimov. Tato lokalita jako součást evropského rozvodí je nenahraditelným zdrojem vod. Lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK pitnou vodou zásobuje, jak okolní obce, tak i obce v okrese Jihlava včetně města Jihlavy, prostřednictvím vodní nádrže Hubenov, a eventuálně do budoucna prostřednictvím vodní nádrže Batelov, a dále obce v okrese Pelhřimov včetně města Pelhřimov. Tato lokalita je také prameništěm vod zasahujícím dále do povodí vodárenského toku Želivka (Švihov) zásobující pitnou vodou nejen Prahu, ale i velkou část Středočeského kraje a okresů Pelhřimov a Havlíčkův Brod.

Mapové podklady: Národní zdroje pitné vody

1.1 Specifikace zdrojů pitné vody

V lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK se nachází **významné vodní zdroje¹** - VZ Pelhřimov, VZ Třešť a VN Hubenov, zásobující pitnou vodou celkem cca 190 000 obyvatel. Dále se v lokalitě nachází **10 obecních vodních zdrojů**, přičemž počet obyvatel zásobovaných jimi pitnou vodou činí **dalších cca 4 tisíce**.

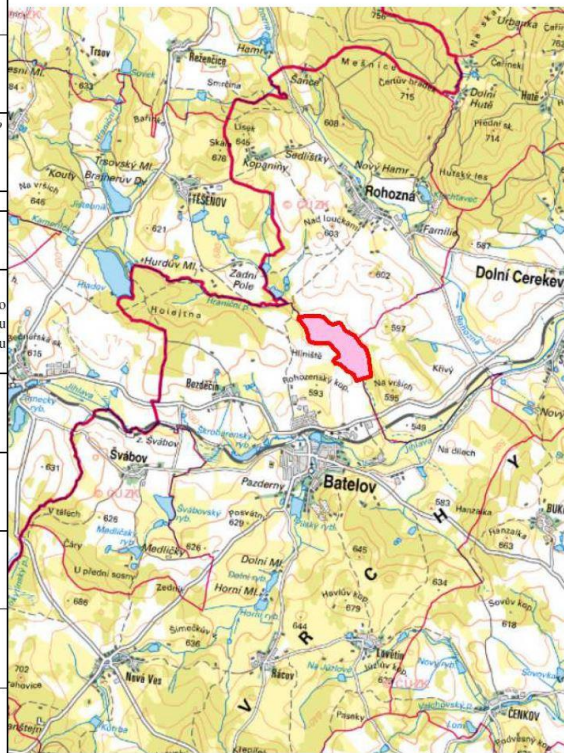
Jak bylo výše uvedeno **lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK je prameništěm vod zasahujícím dále do povodí vodárenského toku Želivka (Švihov). Vodní nádrž Švihov na Želivce (dále jen VN Švihov) je největší českou vodárenskou nádrží, která poskytuje surovou vodu pro úpravu na vodu pitnou pro více než 1,2 mil. obyvatel České republiky.**

¹ Významné vodní zdroje jsou definovány pro účely této strategie jako ty, na které je napojeno min. 3 000 obyvatel.

Kromě popsaných již existujících zdrojů pitné vody je uvažováno v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK o vybudování další vodní nádrže Batelov, a to na ploše cca 50 hektarů a s potenciálním zásobním objemem cca 1,5 mil. m³ vody. VN Batelov by měla v budoucnu zásobovat pitnou vodou města a obce Jihlavského a případně i JV části Pelhřimovského okresu.

Mapové podklady: Vodní nádrž Batelov

1. Název lokality	2. Vodní tok	3. Pořadové číslo
Batelov	Hraniční potok	33
4. Oblast povodí	5. Dílčí povodí	6. Číslo hydrologického pořadí
Dunaje	Dyje	4-16-01-012
7. Kategorie	8. Plocha povodí	9. Celkový ovladatelný prostor Vo
A	26,2 km ²	1,71 mil. m ³
10. Kóta hladiny při Vo	11. Plocha hladiny při Vo	12. Výška hráze nad terénem
553,30 m n. m.	39,5 ha	12 m
13. Vodohospodářský význam Potenciální zásobní objem až 1,46 mil. m ³ . Původně byla, spolu s vodárenskou nádrží Hubenov, uvažována jako vodárenský zdroj pro město Jihlavu (místo lokality Strážov). Po poslení Hubenova převody vody se od záměru upustilo. Jak ukázal suchý rok 2018, je vhodné pro budoucnost hájit další vhodné zdroje vody pro město Jihlavu a okolí.		
14. Současné využití území plochy Zemědělská plocha - 49,18 ha.		
15. Dotčené kraje a obce Kraj Vysočina - Batelov, Dolní Cerekev, Rohozná.		
16. Dotčené objekty Nejsou evidovány.		
17. Zájmy ochrany přírody a krajiny Nejsou evidovány.		
18. Kulturní památky Nezjišťováno.		
19. Poznámka		

1.2 Vodní zdroje v ČR a změny klimatu v souvislosti s globálním oteplováním

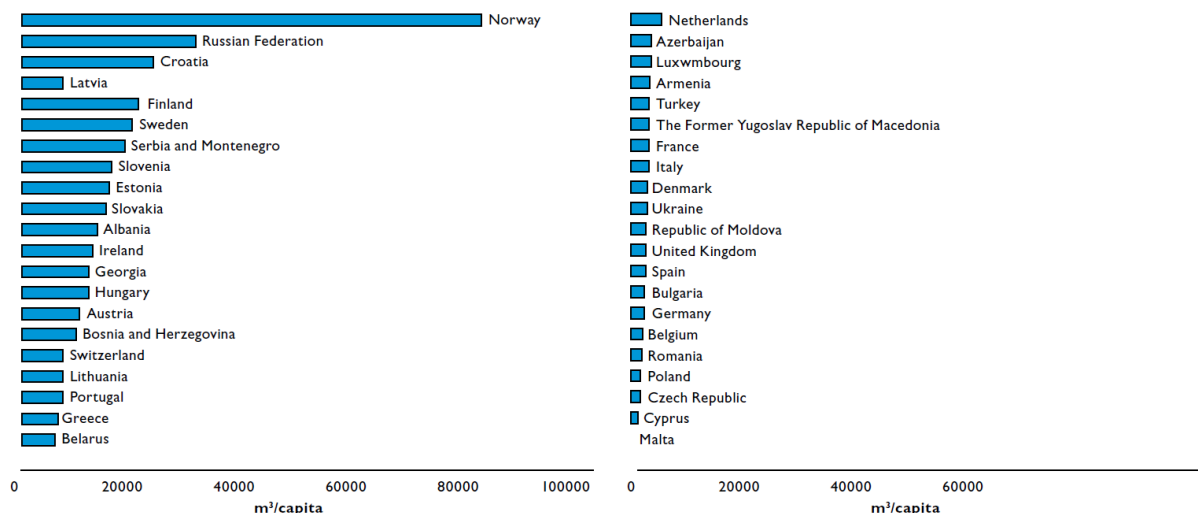
Důležitost ochrany vodních zdrojů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK jako zdroje pitné vody národního významu je umocňována faktickým stavem disponibilních zdrojů pitné vody na území ČR. V rámci srovnání evropských zemí se Česká republika nachází na třetím nejhorším místě /graf níže – údaje jsou uvedeny v metrech³ na obyvatele/. ČR je fakticky z pohledu vodních zdrojů téměř zcela závislá pouze na srážkách.

Česká republika je navíc dlouhodobě ovlivněna globálním oteplováním a předpokládá se, že negativní dopady budou v budoucnu narůstat. Situaci v České republice shrnuje Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR z roku 2015² a Sedmé Národní sdělení České republiky k Rámcové úmluvě OSN. Hlavní projevy změny klimatu, které byly pro Českou republiku identifikovány jako významné, jsou spolu s popisem zranitelnosti a rizik, hlavními dopady a strategickými cíli shrnuty v Národním akčním plánu adaptace na změnu klimatu

² Databáze strategií - portál pro strategické řízení. www.databaze-strategie.cz [online]

z roku 2017³ /, a jsou to: **Dlouhodobé sucho**, **Povodně a přívalové povodně**, **Zvyšování teplot**, **Extrémní meteorologické jevy**, **Vydatné srážky**, **Extrémně vysoké teploty (vlny veder)**, **Extrémní vítr**, **Přírodní požáry**. Státní strategii v oblasti ochrany klimatu do roku 2030 a zároveň plán rozvoje nízko-emisního hospodářství do roku 2050 představuje Politika ochrany klimatu v České republice z roku 2017.⁴

Disponibilní vodní zdroje v evropských zemích:

1.3 Národní význam zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK

Popsané skutečnosti jednoznačně dokládají fakt, že Lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK je jedním z nejvýznamnějších národních zdrojů pitné vody, jejichž ochrana není jenom zájmem dotčených obcí, ale veřejným zájmem České republiky.

S ohledem na důvody popsané výše nelze na význam ochrany vodních zdrojů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK nahlížet pouze současným pohledem, ale je nutné význam celé lokality posuzovat pohledem do budoucna při zohlednění dopadů globálního oteplování a disponibilních vodních zdrojů v ČR.

2 Hlubinné úložiště vysokoaktivních radioaktivních odpadů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK

Správa úložišť radioaktivních odpadů /SÚRAO/ a Ministerstvo průmyslu a obchodu /MPO/ vážně uvažují o stavbě hlubinného úložiště vysokoaktivních radioaktivních odpadů (dále jen „hlubinné úložiště nebo HÚ“) v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK, konkrétně na území Obcí Boršov, Cejle, Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Mirošov, Nový Rychnov a Rohozná.

K tomuto účelu připravily tyto organizace podklady pro rozhodnutí vlády ČR. Dle USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 21. prosince 2020 č. 1350, BYLO ROZHODNUTO, TAK ŽE: Vláda ČR schválila zúžení počtu lokalit pro budoucí hlubinné úložiště na 4 preferované. Mezi tyto čtyři lokality byla zařazena i lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK.

³ Databáze strategií - portál pro strategické řízení. www.databaze-strategie.cz [online]

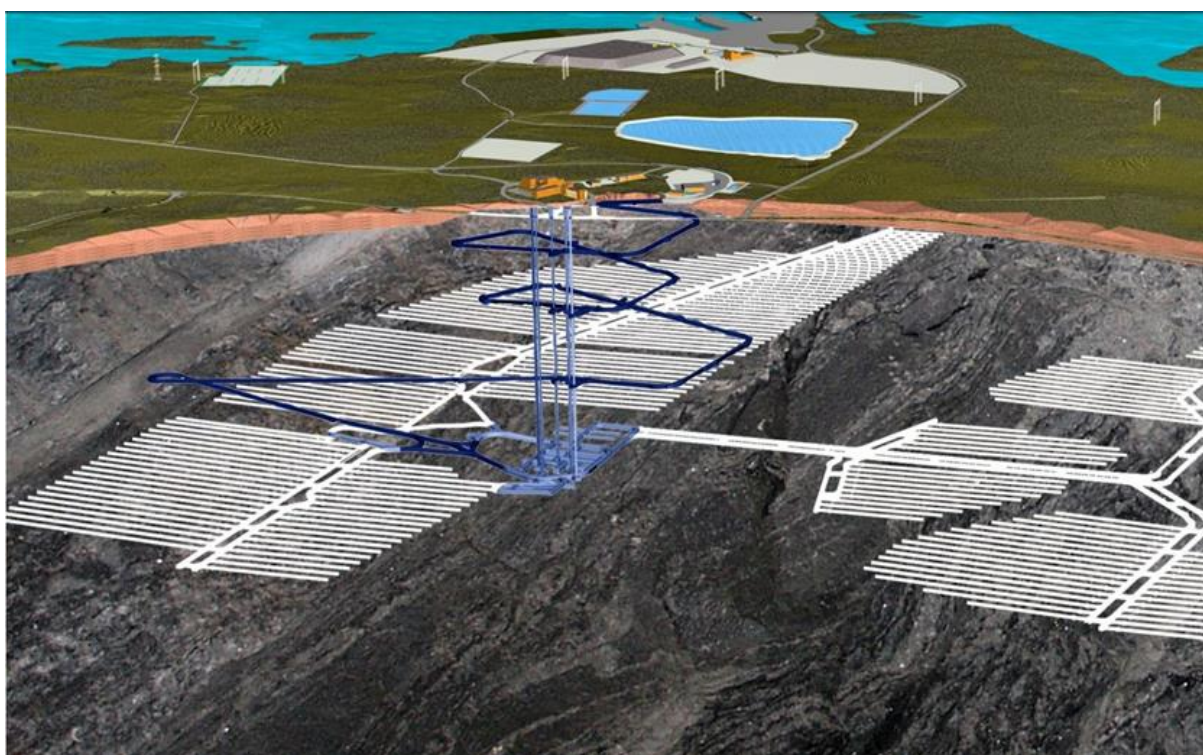
⁴ Databáze strategií - portál pro strategické řízení. www.databaze-strategie.cz [online]

Současně bylo ministru průmyslu a obchodu uloženo předložit do 31. prosince 2030 návrh finální lokality a návrh záložní lokality pro budoucí hlubinné úložiště radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva, a ministryni pro místní rozvoj ve spolupráci s ministrem průmyslu a zohlednit výběr těchto lokalit v rámci aktualizace Politiky územního rozvoje České republiky.

Mapové podklady SÚRAO: Povrchový areál na Čeřínce

Mapové podklady SÚRAO: Podzemní areál hlubinného úložiště a okolí

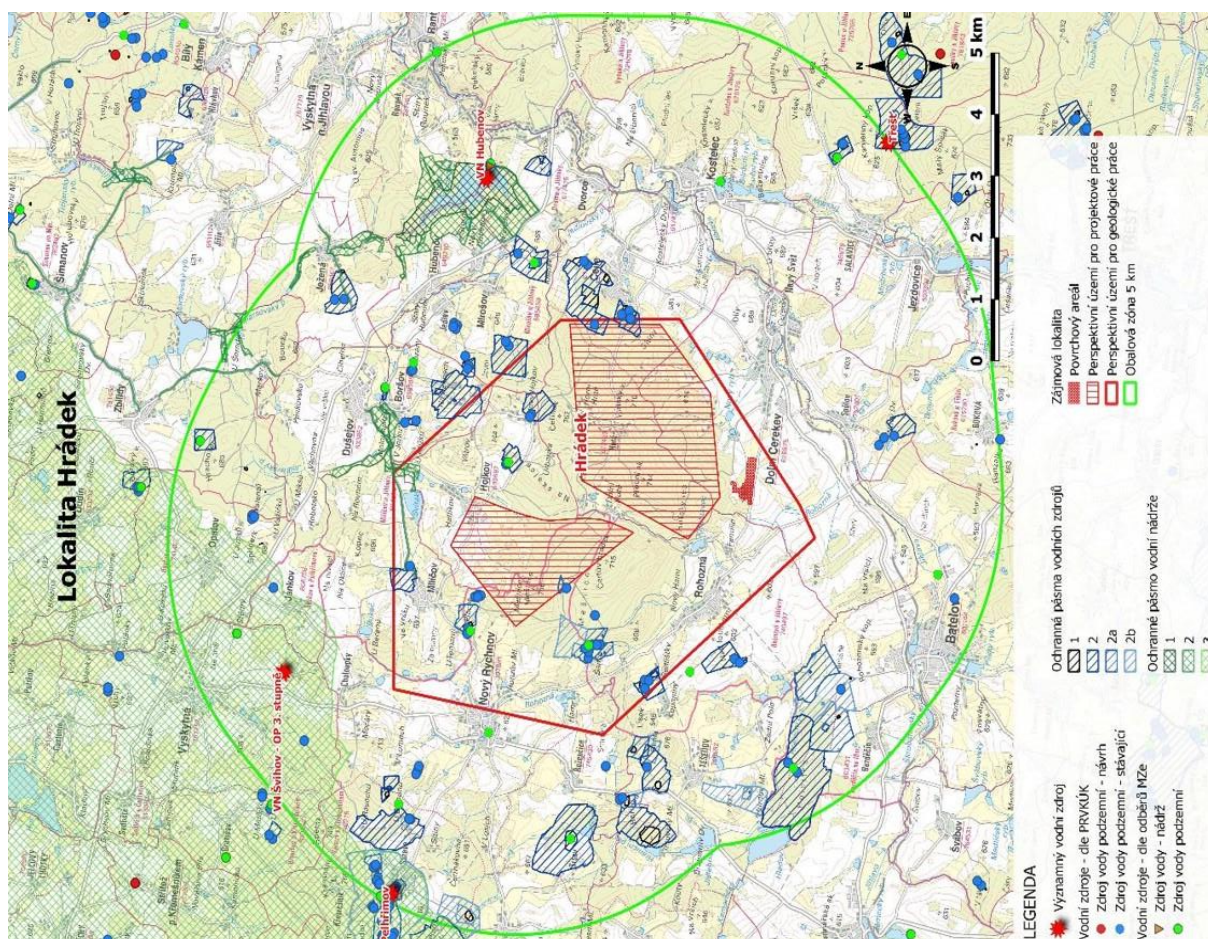
3 Veřejné zájmy v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK

Je evidentní, že stát na straně jedné uvažuje o umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů do lokality (ČERTŮV) HRÁDEK, a na straně druhé se v této lokalitě nachází klíčové zdroje pitné vody národního významu a stát stanovil ochranná pásma, za účelem ochrany a zachování těchto klíčových národních zdrojů pitné vody specifikovaných shora.

Dle § 30 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) jsou ochranná pásma vodních zdrojů zřizována k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných

pro zásobování pitnou vodou. Ochranná pásma stanoví vodoprávní úřad opatřením obecné povahy. Vodoprávní úřad může ze závažných důvodů ochranné pásmo změnit. Stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem. Ochranná pásma se dělí na ochranná pásma I. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení, a ochranná pásma II. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti.

Mapové podklady SÚRAO: Lokalita Hrádek – zájmová lokalita, vodní zdroje a jejich ochranná pásma

Navíc v místě možného úložiště radioaktivních odpadů je uvažováno o stavbě vodní nádrže Batelov, která má zajistit zásobování pitnou vodou Města Jihlavy a Jihlavska v příštích desítkách a stovkách let. Vodní nádrž Batelov již byla Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí zařazena do lokalit pro Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod (LAPV). Dle § 28a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) jsou Území chráněná pro akumulaci povrchových vod definována jako:

„(1) Plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha lze k jejich územní ochraně před jinými aktivitami vymezit v Politice územního rozvoje a v územně plánovací dokumentaci jako území chráněná pro akumulaci povrchových vod. V těchto územích lze měnit dosavadní využití,

umíst'ovat stavby a provádět další činnosti pouze v případě, že neznemožní nebo podstatně neztíží jejich budoucí využití pro akumulaci povrchových vod.

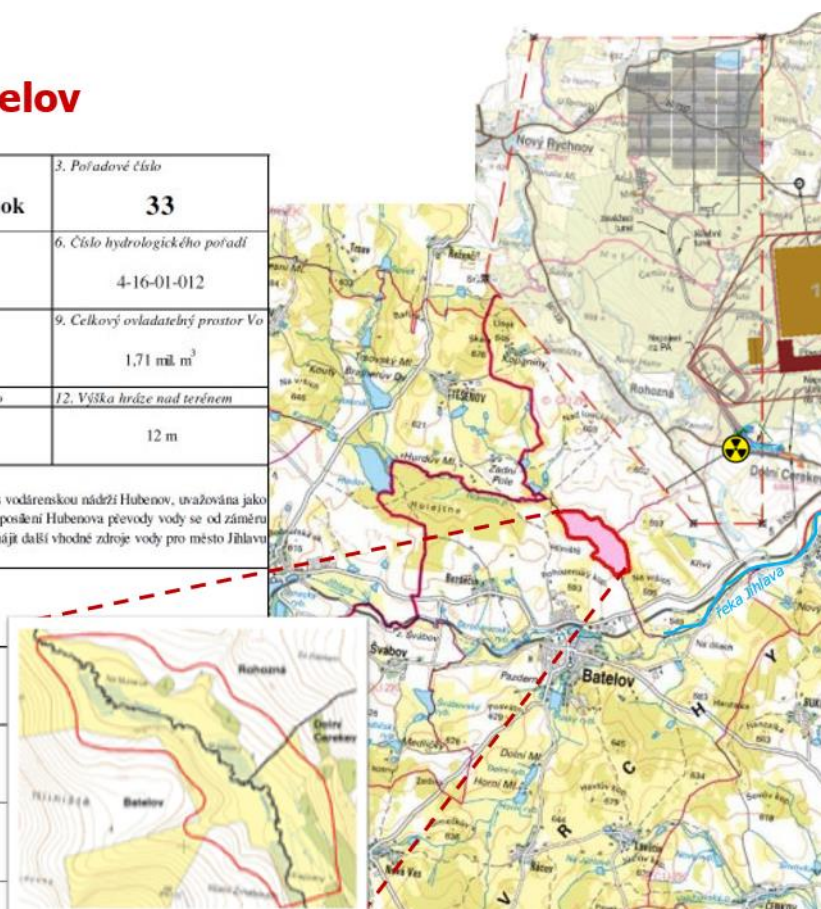
(2) Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území pořídí Ministerstvo zemědělství v dohodě s Ministerstvem životního prostředí. Generel je podkladem pro návrh politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace.

Netřeba konstatovat, že stát sám nebo prostřednictvím jím zřízených organizací /SÚRAO, Povodí Moravy/ vynakládá na zcela protichůdné a kolidující projekty nemalé prostředky daňových poplatníků.

Mapové podklady: Vodní nádrž Batelov spolu s areálem úložiště

Vodní nádrž Batelov

1. Název lokality	2. Vodní tok	3. Pořadové číslo
Batelov	Hraniční potok	33
4. Oblast povodí	5. Dílčí povodí	6. Číslo hydrologického pořadí
Dunaje	Dyje	4-16-01-012
7. Kategorie	8. Plocha povodí	9. Celkový ovladatelný prostor Vo
A	26,2 km ²	1,71 ml. m ³
10. Kóta hladiny při Vo	11. Plocha hladiny při Vo	12. Výška hráze nad terénem
553,30 m n. m.	39,5 ha	12 m
13. Vodo hospodářský význam		
Potenciální zásobní objem až 1,46 ml. m ³ . Původně byla, spolu s vodárenskou nádrží Hubenov, uvažována jako vodárenský zdroj pro město Jihlavu (místo lokality Střížov). Po posílení Hubenova převody vody se od záměru upustilo. Jak ukázal suchý rok 2018, je vhodné pro budoucnost hájit další vhodné zdroje vody pro město Jihlavu a okolí.		
14. Současné využití území plochy		
Zemědělská plocha - 49,18 ha.		
15. Dotčené kraje a obce		
Kraj Vysočina - Batelov, Dolní Cerekev, Rohozná.		
16. Dotčené objekty		
Nejsou evidovány.		
17. Zájmy ochrany přírody a krajiny		
Nejsou evidovány.		
18. Kulturní památky		

4 Kolize veřejných zájmů

Problematiku veřejného zájmu na stavbě úložiště radioaktivních odpadů opakovaně řešil ve svých rozsudcích Nejvyšší správní soud zejména: - Rozsudek ze dne 8. 11. 2018, č. j. 4 As 155/2018 - 63 (dále jen „Rozsudek Čihadlo“), rozsudek ze dne 15. 8. 2019, č. j. 9 As 121/2018 - 47 (dále jen „Rozsudek Kraví Hora“), a v Rozsudku 29. května 2020, č.j. 2 As 377/2018 – 61, (dále jen „Rozsudek Hrádek“),

Z odůvodnění Rozsudku Hrádek:

[28] Místní komunity v nadějných lokalitách zásadně nemají právo geologickému průzkumu a jiným způsobům zjišťování relevantních podkladů pro výběr bránit. Nemají právo „utnout již v zárodku“ úvahy o tom, že by případně lokalita na území jejich obce mohla být trvalým

úložištěm. **Trvalé úložiště je věcí veřejného zájmu vysoké míry důležitosti; pokud bude určitá lokalita při férovém zohlednění relevantních hledisek vybrána jako místo pro trvalé úložiště, musí se místní komunita ve prospěch tohoto veřejného zájmu „obětovat“.** V České republice existují v nejrůznějších oblastech, mimo jiné i v souvislosti s mírovým využíváním jaderné energie, veřejné zájmy, které se vyznačují tím, že pro jejich dosažení se musí někdy „obětovat“ jiné zájmy, práva či hodnoty. **Při poměřování protichůdných zájmů, práv a hodnot je třeba, aby všichni dotčení měli právo uplatnit svůj hlas, aby všechny relevantní argumenty byly pečlivě zváženy a aby protichůdné zájmy a hodnoty byly dotčeny, jen není-li zbylí a pokud možno v co nejmenší míře, a újmy vzniklé dotčením byly patřičně kompenzovány.** Nikdo však nemá právo prosazení veřejného zájmu, například vybudování trvalého úložiště, zabránit jen proto, že jeho případné negativní dopady nechce ve své blízkosti („not in my backyard“).

[29] **Ve fázi přípravy geologického průzkumu (stanovení průzkumného území) je tedy třeba brát v úvahu jen zájmy, jež by mohly být dotčeny samotným prováděním průzkumu. Jen pokud by již při přípravě průzkumu vyšlo najevo, že s největší pravděpodobností nebude možno v lokalitě, kde by měl průzkum proběhnout, trvalé úložiště vybudovat, je to důvodem k tomu, aby průzkumné území nebylo stanoveno a průzkum se neprovedl. Provádět geologický průzkum má totiž smysl jen v té lokalitě, kde naplnění účelu, pro který je prováděn, není vyloučeno.** Důvodem pro závěr, že v určité nadějně lokalitě nelze trvalé úložiště vybudovat, a tedy není ani účelné provést průzkum, však rozhodně nemůže být toliko odpor místní komunity k tomuto záměru. Stejně tak tímto důvodem nemohou být stávající zvláštní přírodní hodnoty dané lokality či například to, že jde o klidné místo využívané k rekreaci. Nelze totiž vyloučit, že průzkum a srovnání jeho výsledků s průzkumy jiných nadějných lokalit ukáže, nejvhodnější k vybudování trvalého úložiště, a to i při zohlednění nutnosti „obětovat“ zvláštní přírodní hodnoty či zasáhnout do dosavadního způsobu využití místa.

Největším nedostatkem celého dosavadního procesu výběru lokality pro stavbu úložiště ze strany SÚRAO, MPO a vlády ČR vnímáme právě to, že dosud neproběhlo relevantní vypořádání evidentního střetu dvou kolidujících veřejných zájmů, tedy veřejného zájmu na stavbě hlubinného úložiště a veřejného zájmu na ochraně národního zdroje pitné vody. V rámci dosavadního procesu výběru byl veřejný zájem na stavbě úložiště v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK zjevně nedůvodně preferován a v rámci zúžení lokalit došlo ke schématickému – tabulkovému posuzování lokalit. Zdroje pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK byly posuzovány odděleně, nikoliv jako komplexní celek a celá širší lokalita. Dokladem tohoto je i zohlednění kolidujícího veřejného zájmu na ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK několika málo procenty na celkovém výsledku⁵. **Tento proces tak nelze hodnotit jako férový z pohledu vydaných rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.**

Při akceptování odůvodnění závěrů Nejvyššího správního soudu, je nezbytné řádně vymežit a doložit kolidující veřejný zájem na ochraně klíčových vodních zdrojů národního významu. Dosavadním hlasem tohoto veřejného zájmu jsou dotčené obce z lokality (ČERTŮV) HRÁDEK.

⁵ Kompletní hodnotící zpráva SÚRAO je dostupná on-line na: <https://www.surao.cz/technicke-zpravy/>

Studie vlivů na životní prostředí⁶ z roku 2018 k tomu uvádí: „Významnější vlivy jsou spojeny s výstavbou důlního díla spojujícího povrchový areál s hlubinnou částí úložiště. Lze předpokládat, že hloubení jam a úpadnice jako přístupových cest do podzemí HÚ se projeví v bezprostředním okolí těchto úvodních důlních děl poklesem hladiny podzemních vod. Vyloučit nelze ani zánik lokálních zdrojů podzemních vod a příp. pokles průtoků v povrchových tocích. Z tohoto hlediska jsou riziku vystaveny vodní zdroje v katastrálních územích Hojkov a Milíčov, a to včetně potenciálního ovlivnění hydrického režimu, na který jsou vázány biotopy zvláště chráněných území, např. NPP Hojkovské rašeliniště, PR Nad Svitákem, příp. EVL Na Oklice. ... Případné ztráty vydatnosti vodních zdrojů budou řešeny zajištěním náhradních forem zásobování (vyhledání a výstavba nových zdrojů vody, napojení postižené oblasti na existující vodovodní systémy nebo výstavba nových).“

5 „2019 - 2020“ kroky k ochraně národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK

Vzhledem k nutnosti včasné a náležité ochrany národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK přistoupily **obce Cejle, Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Nový Rychnov a Rohozná v roce 2019** k podpisu DOHODY O SPOLUPRÁCI PRO BUDOUCNOST BEZ HLUBINNÉHO ÚLOŽIŠTĚ VYSOKOAKTIVNÍCH RADIOAKTIVNÍCH ODPADŮ V LOKALITĚ (ČERTŮV) HRÁDEK. **V roce 2021 v návaznosti na usnesení Vlády ČR ze dne 21. 12. 2020 a rozšíření lokality svůj podpis připojily obce Boršov a Mirošov.**

Vzhledem k tomu, že jak SÚRAO, tak MPO, neoznačily ochranu vodních zdrojů jako zásadní kritérium pro výběr lokality pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů, vyzvaly je dotčené obce v roce 2019 k poskytnutí jasných garancí ochrany klíčových národních zdrojů pitné vody. Vzhledem k nečinnosti jak MPO, tak SÚRAO, se starostky a starostové obcí Cejle, Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Nový Rychnov a Rohozná obrátili na obce a města a na subjekty odpovědné za zajištění zdrojů pitné vody se **ŽÁDOSTÍ O SPOLEČNOU OCHRANU NÁRODNÍCH ZDROJŮ PITNÉ VODY**. Společným cílem této žádosti bylo zohlednění a preference ochrany národních zdrojů pitné vody při kolizi s jinými zájmy státu, a to včetně stavby hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. **Za účelem prezentace tématu se konala veřejná jednání v roce 2019 v Dolní Cerekvi, Pelhřimově a Jihlavě.**

VÝZVU KE SPOLEČNÉ OCHRANĚ NÁRODNÍCH ZDROJŮ PITNÉ VODY a k odmítnutí stavby úložiště radioaktivních odpadů již kromě přímo dotčených obcí přímo podpořily obce a města reprezentující cca 150 tisíc obyvatel z okresů Jihlava a Pelhřimov a vyslovily jasný nesouhlas se stavbou úložiště a postavily se na stranu ochrany klíčového národního zdroje pitné vody. Konkrétně tak učinily například města Jihlava a Pelhřimov, obce a města Mikroregionů Třeštsko, Dušejovsko, Pelhřimovko, či všech obcí a měst sdružených ve Svazu vodovodů a kanalizací Jihlavsko a mnohé další.

---

⁶ Technická zpráva číslo 145/2017 je dostupná on-line na: <https://www.surao.cz/technicke-zpravy>

Je tak zcela evidentní, že zájem na ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK není pouze zájmem místní komunity, ale jedná se o zájem veřejným přímo se dotýkající 200 tisíc obyvatel okresů Jihlava a Pelhřimov.

6 STRATEGIE „2021 – 2030“ OCHRANY NÁRODNÍCH ZDROJŮ PITNÉ VODY V LOKALITĚ (ČERTŮV) HRÁDEK

Dle USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 21. prosince 2020 č. 1350, kterým vláda ČR schválila zúžení počtu lokalit pro budoucí hlubinné úložiště na 4 preferované, byla mezi tyto čtyři lokality zařazena i lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK. **Vzhledem k tomu, že nadále hrozí jednostranné preferování veřejného zájmu na stavbě úložiště oproti veřejnému zájmu na ochraně národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je nezbytné vypracovat, a po připomínkovém řízení schválit, strategii pro roky 2021 až 2030 za účelem ochrany tohoto veřejného zájmu, a následně tuto strategii v praxi realizovat.**

Ideovým základem celé strategie „2021 – 2030“ je zájem na zajištění soběstačnosti dodávek pitné vody pro budoucí generace v okresech Jihlava a Pelhřimov, spolu s ochranou pramenišť vodní nádrže Švihov skrze komplexní ochranu národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK jako celku.

6.1 Odhalení zásadních pochybení SÚRAO

Již v rámci přípravy strategie a revize veškerých podkladových materiálů, které byly použity SÚRAO za účelem výběru a posouzení jednotlivých lokalit, vzniklo podezření na zásadní pochybení v postupu SÚRAO. Konkrétně se jednalo o zásadní vady podkladových materiálů k doložení existence významných zdrojů pitné vody v okolí hlubinného úložiště v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK. **Z komparací a porovnání zejména mapových podkladů získaných z portálu Ministerstva životního prostředí – mapové podklady uvedené v kapitole 1, strana 1 této strategie /evidence isvs - ochranná pásma/⁷ s mapovými podklady použitými SÚRAO – mapové podklady uvedené v kapitole 3, strana 6 této strategie, bylo evidentní, že v těchto mapových podkladech existuje evidentní rozpor.**

Následný proces prověřování a zjišťování příčin tohoto rozporu vyvrcholil žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, adresovanou Magistrátu města Jihlavy jako vodoprávnímu orgánu. Magistrát města Jihlavy, odbor životního prostředí, oddělení vodního hospodářství, č.j.: MMJ/OŽP/150828/2021-No, SZ-MMJ/OŽP/39612/2021/2, jihlvp21v01pu7, k žádosti o informace sdělil následující:

„Sdělení k „Podnětu podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

*Na odbor životního prostředí Magistrátu města Jihlavy (dále jen „odbor životního prostředí“) byla dne 02.08.2021 doručena **Vaše žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „zákon“), ve věci pásma hygienické ochrany III. stupně – povodí řeky Jihlavy k profilu čerpací stanice Rantířov, které bylo stanoveno rozhodnutím ONV Jihlava, Odborem vodního a lesního hospodářství a zemědělství pod č.j. Vod.382/83-Dv.-233 ze dne 14.03.1983 a nabylo právní moci dne 30.04.1983.***

⁷ Dostupné online na: <https://voda.gov.cz/portal/cz/>

K Vaší žádosti o poskytnutí informací sdělujeme následující:

- Ad. 1) Vámi požadované rozhodnutí, které bylo vydáno ONV Jihlava, Odborem vodního a lesního hospodářství a zemědělství pod č.j. Vod.382/83-Dv.-233 ze dne 14.03.1983 a nabylo právní moci dne 30.04.1983, Vám zasíláme přílohou ve formě kopie.
- Ad. 2) Vzhledem k tomu, že v rozhodnutí není stanovena platnost a nebyla podána žádost o jeho zrušení případně upravení, zůstává výše uvedené rozhodnutí i nadále v platnosti.
- Ad. 3) Pásmo hygienické ochrany III. stupně, které bylo stanoveno výše uvedeným rozhodnutím, se dle platné legislativy považuje za ochranné pásmo vodního zdroje. I když novelou vodního zákona č. 14/1998 Sb. byl institut ochranných pásem třetího stupně zrušen, nedotkla se tato změna rozhodnutí vydaných do této doby. Rozhodnutí jsou i nadále platná, a to až do okamžiku jejich změny nebo zrušení. Toto potvrzuje i výklad Ministerstva životního prostředí, Odboru ochrany vod ze dne 22.12.2010, které Vám zasíláme v příloze.
- V profilu čerpací stanice Rantířov byl povolen odběr povrchové vody z řeky Jihlavy v množství 110 l/s a max. 600 000 m³/rok, a to rozhodnutím ONV Jihlava, Odborem vodního a lesního hospodářství a zemědělství pod č.j. Vod.9615/76-Dv.-405 ze dne 17.11.1976. Rozhodnutí byla prodloužena platnost do 31.12.2017 rozhodnutím Magistrátu města Jihlavy, OŽP č.j. OŽP/3926/2007-4 ze dne 20.11.2007. Dále byla platnost prodloužena rozhodnutím Magistrátu města Jihlavy, OŽP ze dne 08.11.2017, č.j. MMJ/OŽP/137163/2017-Nos, a to do 31.12.2027. Množství odebírané vody zůstává i nadále beze změny.“

Jak je evidentní ze sdělení Magistrátu města Jihlavy celé povodí řeky Jihlavy k profilu čerpací stanice Rantířov je chráněno ochranným pásmem vodního zdroje. Tento vodní zdroj zásobuje prostřednictvím vodovodní sítě 100.000 obyvatel Města Jihlavy a okresu Jihlava až 600 000 m³ pitné vody ročně. Toto ochranné pásmo vodního zdroje zahrnuje celé území Obce Boršov, Cejle, městys Dolní Cerekev, obce Hojkov, Miličov, Mirošov a obec Rohozná, a dále podstatnou část území městyse Nový Rychnov /zbývající část území městyse Nový Rychnov je chráněna ochranným pásmem vodního zdroje – vodní nádrž Švihov na řece Želivce/. Pro představu čtenáře - při obecně udávané průměrné roční spotřebě pitné vody na osobu – cca 40 m³, tak se jedná o zdroj pitné vody pro cca 15000 lidí. Povaha tohoto vodního zdroje je však poněkud specifická v tom, že se jedná o zdroj záložní. Kupříkladu ve srážkově suchém roce 2018 tento zdroj pitné vody byl po dobu letních měsíců fakticky jediným zdrojem pitné vody pro všech 100.000 obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodohospodářské sítě v okrese Jihlava.

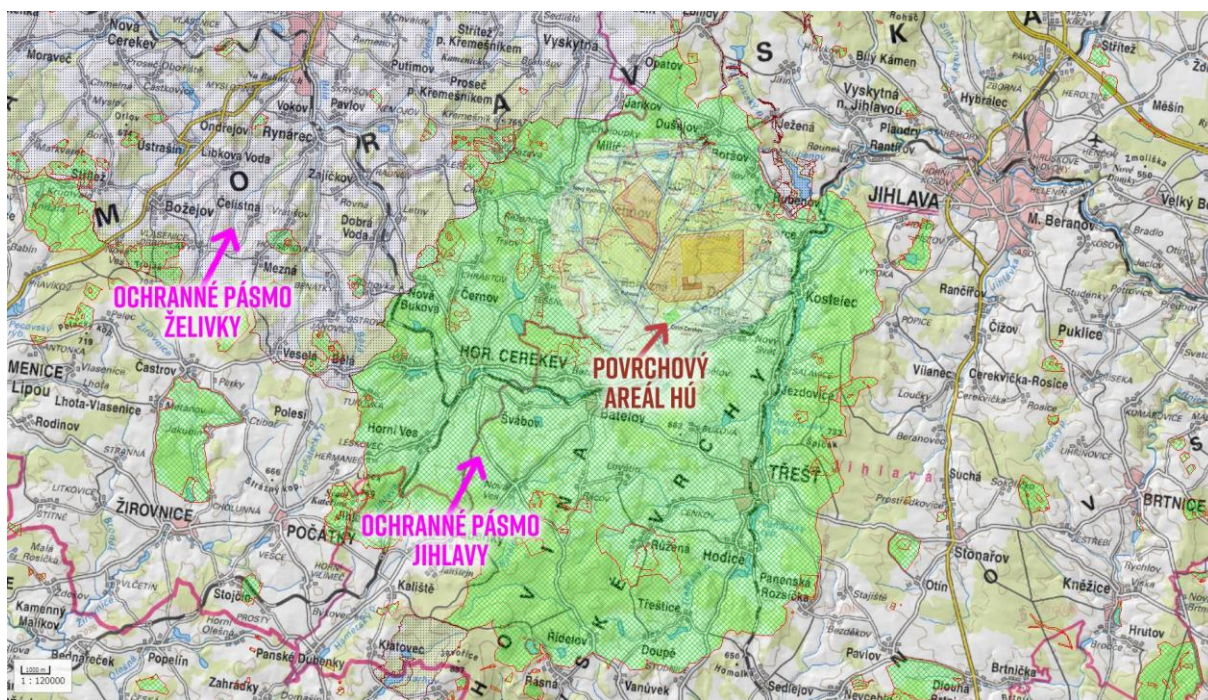
Dokladem zásadního pochybení a opomenutí shora popsaného vodního zdroje jsou materiály zpracované SÚRAO v rámci posuzování lokalit - konkrétně Technická zpráva 465/2020 - VÝBĚR POTENCIÁLNÍCH LOKALIT HLUBINNÉHO ÚLOŽIŠTĚ V ČR PRO NAVAZUJÍCÍ ETAPU PRACÍ PO ROCE 2020, kde se na straně 163 uvádí následující

Na lokalitě Hrádek dochází k drenáži podzemní vody protékající prostorem projektového HÚ v různé míře celkem do 5 toků. Mezi tyto toky patří Jedlovský potok (3 %), Rohozná (3 %) a Dolnohuťský potok (6 %), Huťský potok (20 %) a Jihlava (68 %). K drenáži do Jedlovského potoka dochází pouze ve spodní části jeho toku mezi osadou Klepák a ústím do řeky Jihlavy, tedy níže po proudu od Jedlovského přivaděče, který z Jedlovského potoka zásobuje vodní nádrž Hubenov. Riziko ovlivnění vodní nádrže Hubenov lze proto považovat za minimální. Také ostatní významné vodní zdroje na lokalitě se nacházejí mimo směr toku povrchových a mělkých podzemních vod dotčených povodí i zde je riziko ovlivnění minimální.

Závěrem s ohledem na zjištěné skutečnosti je namístě konstatovat, že veškeré materiály zpracované SÚRAO v této věci a předkládané vládě ČR jsou vadné a mají nulovou důkazní sílu. Z pohledu ochrany národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je nepochybné, že v případě stavby hlubinného úložiště v této lokalitě dojde k drenáži podzemní vody protékající prostorem projektového HÚ ze 100% do významných vodních zdrojů, což bude mít zásadní negativní vliv na vydatnost, jakost a zdravotní nezávadnost zdrojů pitné vody. Případná stavba hlubinného úložiště v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK bude zjevně nezákonná z důvodu zásahu do ochranná pásma vodního zdroje dle ustanovení § 30 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Jako obiter dictum bych se rád vyjádřil k tomu, jak došlo k tomuto pochybení ze strany SÚRAO. V odborné literatuře bylo opakovaně řešena problematika ne/evidence ochranných pásem vodních zdrojů. Pásma hygienické ochrany a poté ochranná pásma vznikala již ve druhé polovině 20. století, přičemž tato rozhodnutí jsou stále platná. Dle platného zákona o vodách existuje evidence ochranných pásem vodních zdrojů, kterou vede Ministerstvo životního prostředí. Nicméně ne všechna ochranná pásma vodních zdrojů jsou v této evidenci vedena. Každopádně nedostatečná práce s prvotními zdroji informací o ochranných pásmech vodních zdrojů ze strany odborníků SÚRAO je evidentní.

Mapové podklady: Vizualizace ochranného pásma řeky Jihlavy spolu s areálem HÚ

7 Cíle strategie „2021 – 2030“

7.1 Udržovat a nadále zvyšovat povědomí veřejnosti o nutnosti ochrany národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK

Na tomto místě je třeba poděkovat všem občanům, kteří si uvědomují skutečný význam lokality (ČERTŮV) HRÁDEK, za jejich dlouholetou aktivitu. Četné akce pořádané pro veřejnost jsou dokladem fungující občanské společnosti jako základu

demokratického státu. V těchto aktivitách je třeba nadále pokračovat a tyto aktivity jsou základem pro jakékoli další kroky.

7.2 Zdroje pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK jako veřejný zájem

7.2.1 Aktivní legitimace

V tomto bodu již bylo dosaženo prvního dílčího cíle, kterým je aktivní legitimace, tj. existence oprávnění k aktivní ochraně tohoto veřejného zájmu. Oprávnění k realizaci veřejného zájmu na stavbě úložiště na straně SÚRAO a MPO vyplývá z právních předpisů a z rozhodnutí vlády ČR, tedy z pohledu občanů „ze shora“. Naproti tomu oprávnění k ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je odvozováno „ze zdola“, a to ze široké podpory občanů, obcí a měst z okresů Jihlava a Pelhřimov /dosavadní kroky v letech 2019 až 2020 byly popsány shora pod bodem 5 této strategie/. **K doložení této aktivní legitimace pro ochranu veřejného zájmu k ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK byla přijata příslušnými organizacemi /obce, města, svaz vodovodů atd./ rozhodnutí. U obcí a měst se jednalo o projev vůle politických reprezentantů, jejichž mandát od občanů je odvozen z voleb. Na základě těchto přijatých rozhodnutí nemůže být o existenci oprávnění k ochraně tohoto veřejného zájmu pochyb a nositeli a reprezentanty tohoto oprávnění jsou obce z lokality (ČERTŮV) HRÁDEK. Obce z lokality (ČERTŮV) HRÁDEK nereprezentují pouze místní komunity, ale jednají a reprezentují 200 tisíc obyvatel okresů Jihlava a Pelhřimov závislých na dodávkách pitné vody z této lokality.**

7.2.2 Doložení veřejného zájmu

Na tomto místě je třeba uvést, že SÚRAO A MPO disponují poměrně rozsáhlým personální aparát a ekonomickým zázemím, které jim umožňují a usnadňují realizaci jejich kroků. Obec v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK se z tohoto pohledu nachází v nevýhodném postavení. Nicméně aktivita v letech 2019 až 2020 ukázala, že společnými kroky na základě dohody o spolupráci, lze činit účinné kroky k ochraně veřejného zájmu.

Činnost v letech 2019 až 2020 směřovala zejména k rozšíření povědomí o problematice /zejména konáním veřejných jednání atd./ a k doložení aktivní legitimace k ochraně lokality (ČERTŮV) HRÁDEK jako zájmu veřejnému. **Činnost v následujícím období musí směřovat k získání podkladových materiálů pro doložení existence veřejného zájmu k ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK a možného ohrožení tohoto veřejného zájmu případnou stavbou úložiště.**

K dosažení tohoto cíle je třeba shromáždit nezbytné relevantní podklady – např. rozhodnutí o ochranných pásmech včetně mapových podkladů /zejména vodní nádrž Hubenov a Švihov/, doklady k vydatnosti vodních zdrojů, včetně zjištění rozsahu ochrany vodních zdrojů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK v rámci platné Politiky územního rozvoje a v územně plánovacích dokumentacích. **Tento proces shromažďování důkazního materiálu bude završen nezávislým znaleckým posudkem o možných následcích stavby úložiště na vodní zdroje v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK.**

7.2.3 Princip proporcionality

Při řešení nastalé kolize veřejných zájmů nelze opomíjet, nevidět či dokonce přehlížet subjektivní práva člověka. Pro 200 tisíc obyvatel okresů Jihlava a Pelhřimov představuje

lokalita (ČERTŮV) HRÁDEK nenahraditelný zdroj pitné vody. Na zdroje pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je třeba nahlížet jako na komplexní celek a posuzovat celou širší lokalitu, nikoliv pouze stavbu úložiště a její blízké okolí. Stavba úložiště je proto nepřípustná už i při pouhém možném ohrožení těchto zdrojů pitné vody. K tomuto ohrožení zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK nepochybně dojde již samotnou stavební činností stavby HÚ.

Z pohledu těchto 200 tisíc obyvatel existuje jejich subjektivní právo na zachování dodávek pitné vody. Prostřednictvím zajištění pitné vody ze zdrojů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je uspokojována základní lidská potřeba. Z pohledu práva jsou práva obyvatel na pitnou vodu hodna právní ochrany jako jejich subjektivní práva.

Vzhledem k právní specifičnosti kolize veřejných zájmů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK a k přesahu této kolize do sféry života stovek tisíc osob, si dovolíme poukázat na princip proporcionality a jeho možné použití k řešení této kolize. Princip proporcionality je označení pro právní princip využívaný při kolizi dvou či více chráněných subjektivních práv. Dojde-li ke konfliktu mezi konkurujícími si subjektivními právy, mělo by právo tento spor řešit takovým způsobem, aby hodnotnější z nich bylo chráněno s minimálním omezením méně hodnotného.

Uplatnění v českém právu nachází tento princip mimo jiné v rozhodovací praxi Ústavního soudu ČR. Ústavní soud aplikuje tento princip při kolizi subjektivních práv pomocí tzv. testu proporcionality, který stojí na třech kritériích /viz např. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, publikován pod č. 214/1994 Sb./. Těmito kritérii jsou:

A/ kritérium vhodnosti: soud zkoumá, zdali „institut, omezující určité základní právo, umožňuje dosáhnout stanovený cíl“,

B/ kritérium potřebnosti (nutnosti): soud zkoumá, zdali by stanoveného cíle nemohlo být dosaženo „jinými opatřeními, umožňujícími dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícími se základních práv a svobod“,

C/ kritérium poměrování: soud porovnává „závažnost obou v kolizi stojících základních práv“, což „spočívá ve zvažování empirických, systémových, kontextových i hodnotových argumentů“.

Při použití tohoto testu proporcionality na kolizi práva na pitnou vodu versus práva na stavbu úložiště v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK by test dopadl takto:

A/ kritérium vhodnosti: cílem stavby úložiště, které zasáhne do práva na pitnou vodu, je uskladnění radioaktivních odpadů. Stavbou úložiště bude zřejmě dosaženo cíle stavby.

B/ kritérium potřebnosti (nutnosti): v rámci tohoto kritéria je zapotřebí vyřešit otázku, zda je stavba úložiště jediný způsob, jak dosáhnou sledovaného cíle, tj. uskladnění radioaktivních odpadů, a dále, zda musí být stavba realizována pouze v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK. Při záporné odpovědi na jednu nebo druhou otázku není možné stavbu úložiště v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK realizovat, protože není splněno kritérium potřebnosti (nutnosti) stavby úložiště v této lokalitě.

C/ kritérium poměrování: k tomuto posuzování nebude přistoupeno s ohledem na záporný výsledek kritéria potřeby (nutnosti). Pokud by nicméně k tomuto testu bylo přistoupeno, potom právo obyvatel na dodávky pitné vody a tím dosažení uspokojování základních lidských potřeb, je vysoce hodnotné právo související se samotným právem na život. Tato práva stovek tisíc lidí nelze redukovat na několik málo procent v hodnotící tabulce výběru lokality (ČERTŮV) HRÁDEK ze strany SÚRAO. Navíc pohledem budoucích generací a nevyhnutelných následků změn klimatu, by stavba v lokalitě znamenala ztrátu budoucích příležitostí pro stavbu dalších vodních děl, která by mohla obyvatele zásobovat pitnou vodou.

K dosavadní činnosti SÚRAO A MPO nutno podotknout, že tyto organizace se fakticky soustředí pouze toliko na kritérium A/ bez faktického vypořádání se s kolidujícím veřejným zájmem v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK.

7.3 Aktivní odborná a politická jednání

Péči o vodní zdroje fakticky vykonávají všechna obce a města s cílem zajistit pitnou vodu pro své obyvatele, jedná se o jeden z jejich prioritních zájmů. Z pohledu odborné péče o vodní zdroje v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK je tato zajišťována prostřednictvím Povodí Moravy s.p. /vodní nádrže Hubenov a Batelov/ a Povodí Vltavy /vodní nádrž Švihov na Želivce/, dále na Jihlavsku prostřednictvím Svazu vodovodu a kanalizací Jihlavsko a města Jihlavy.

Z pohledu kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, je péče o ochranu vodních zdrojů svěřena do kompetence zejména Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství.

Aktivní politická jednání je třeba vést také se zástupci všech politických subjektů účastnících se obecních, krajských, parlamentních a dalších voleb. Zvolené zástupce je třeba informovat o problematice a společně hledat cesty k ochraně zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK.

V rámci těchto jednání je třeba vnímat výjimečnost lokality (ČERTŮV) HRÁDEK jako celku, přičemž při zásahu do jakékoliv její části může dojít k narušení tohoto celku jako nenahraditelného zdroje pitné vody.

Tato aktivní odborná a politická jednání by měla směřovat k naplnění sledovaných cílů v těchto oblastech:

- **Informační** – v souladu s bodem 7.1 této strategie také udržovat a nadále zvyšovat povědomí o nutnosti ochrany národních zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK i směrem k odborným organizacím, kompetentním orgánům státní správy a také směrem k politickým subjektům a jejich reprezentantům.
- **Legislativní** – s ohledem na budoucí dopady klimatických změn a faktickou nedostupnost jiných vodních zdrojů v ČR je žádoucí dosáhnout legislativního zvýšení ochrany vodních zdrojů. Tohoto cíle lze dosáhnout například prostřednictvím jasné preference ochrany vodních zdrojů jako veřejného zájmu státu oproti jiným veřejným zájmům, nebo prostřednictvím ústavní ochrany vodních zdrojů, popř. ústavní garance práv obyvatel na přístup k pitné vodě.

- **Ochrana vodních zdrojů** – v rámci ochrany zdrojů pitné vody dle vodního zákona hledat cesty ke zvýšení ochrany stávajících vodních zdrojů v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK /zejména vodní nádrže Hubenov a Švihov/ a k zajištění ochrany budoucích vodních zdrojů /vodní nádrž Batelov/.
- **Územní plánování** – v této oblasti zajistit efektivní ochranu vodních zdrojů před možnými negativními vlivy jakýchkoli staveb, a to včetně hlubinného úložiště. Dále také v souladu s výslovným zákonným zmocněním dle § 28a zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona je třeba plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha lze k jejich územní ochraně před jinými aktivitami vymezit v Politice územního rozvoje a v územně plánovací dokumentaci jako území chráněná pro akumulaci povrchových vod⁸.

8 Závěr

„Ochrana zdrojů pitné vody v lokalitě (ČERTŮV) HRÁDEK jako součásti národního přírodního bohatství je věcí veřejného zájmu. Význam celé širší lokality je třeba posuzovat pohledem budoucích generací a nezbytností připravit se na následky globálních změn klimatu. Ochrana tohoto veřejného zájmu není naším právem, ale jedná se o povinnost uloženou mimo jiné Ústavou ČR. Naše současné skutky a konání tak nepochybně ovlivní budoucnost stovek tisíc lidí. Budoucnost tohoto veřejného zájmu je tak závislá na aktivním konání každého z nás.“

Mgr. et Bc. Luboš Kliment

Přírodní památka Čertův hrádek

⁸ Územně plánovací dokumentace zahrnuje dle Zákona č. 183/2006 Sb., Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon): Územní rozvojový plán dle § 35a vydávaný Ministerstvem pro místní rozvoj, Zásady územního rozvoje dle § 36 vydává pro své území kraj a také Územní plány dle § 43 pořizované obcemi.